

چه ایراداتی به بخشنامه رسیدگی به دادخواست‌های مطالبه مهریه وارد است؟

معاون اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه در بخشنامه‌ای به روسای دادگستری سراسر کشور، نحوه رسیدگی به دادخواست‌های مطالبه مهریه را ابلاغ کرد.

معاون اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه در بخشنامه‌ای به روسای دادگستری سراسر کشور، نحوه رسیدگی به دادخواست‌های مطالبه مهریه را ابلاغ کرد.

به گزارش «تابناک»؛ در این بخشنامه تاکید شده درخصوص شناسایی و توقیف اموال مدیون (زوج) در عقدنامه به عنوان یک سند لازم الاجرا در مواردی که زوجه دادخواست مطالبه مهریه ارایه می‌دهد، لازم است بدو به اداره ثبت اسناد و املاک مراجعه کند تا بتواند با توقیف دارایی زوج حقوق شرعی و قانونی خود را به عنوان مهریه دریافت کند. ثبت اسناد و املاک در صورت عدم حصول نتیجه در شناسایی و توقیف اموال مدیون پس از گذشت شش ماه از زمان درخواست اجراییه، گواهی برای محاکم قضایی صادر می‌کند. با عنایت به وضعیت مالی مدیون (زوج) موضوع خواسته زوجه بررسی و حکم مناسب صادر می‌شود.

در همین ارتباط یک حقوقدان گفت: بخشنامه چگونگی رسیدگی به دادخواست‌های مطالبه مهریه در محاکم هر چند در ظاهر منجر به تقویت اعتبار اسناد رسمی و کاهش تعداد زندانیان می‌شود، نقاط ضعفی نیز دارد.

علیرضا آذربایجانی در گفت‌وگویی در رابطه با "بخشنامه چگونگی رسیدگی به دادخواست‌های مطالبه مهریه در محاکم" اظهار کرد: در مقدمه باید گفت که اسناد به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ اسناد رسمی و اسناد عادی. امتیازی که دارنده سند رسمی نسبت به دارنده سند عادی دارد، این است که اگر سند قابلیت اجرایی در ادارات ثبت داشته باشد، می‌تواند انتخاب کند که موضوع حق خود را یا از طریق مراجع قضایی مطالبه کرده و یا اینکه از طریق دواير اجرایی ثبت پیگیری کند.

وی خاطرنشان کرد: یکی از کسانی که می‌توانند مصداق این موضوع باشند، خانم‌هایی هستند که دارای سند ازدواج می‌باشند و موضوع اجراییه آن سند ازدواج هم مهریه‌ای است که در سند منعقد شده است.

این حقوقدان تصریح کرد: اگر بخواهیم اقدام از طریق مراجع قضایی را با اقدام از طریق دواير اجرایی ثبت مقایسه نسبی کنیم، اقدام از طریق مراجع قضایی اصولاً طولانی‌تر است، اما اقدامات قضایی یک ضمانت اجرای مناسب‌تری را می‌توانست داشته باشد و آن اینکه اگر زوج نسبت به پرداخت مهریه اقدام نمی‌کرد، این حق برای زوجه وجود داشت که بتواند درخواست بازداشت زوج بدهکار را ارایه کند.

آذربایجانی در ادامه گفت: امتیاز دیگری هم که اقدام از طریق مراجع قضایی دارد این است که اصولاً در دعاوی دادگاه صالح، دادگاه محل اقامت "خوانده" است که محل زندگی زوج می‌شود، اما به موجب تغییراتی که در قانون حمایت خانواده پیش آمد، زوجه برای مطالبه مهریه مجبور نبود اگر همسرش در شهر دیگری می‌کند، حتماً به آن شهر مراجعه کند و می‌توانست به شهر خودش مراجعه کند. همچنین مساله و امتیاز دیگری که مراجعه به مراجع قضایی می‌توانست داشته باشد، این بود که این امکان هم وجود داشت که زوجه درخواست دستور موقت بر توقیف مال کند و قبل از اینکه زوج بیايد اموالش را مخفی کرده یا به دیگران منتقل کند، بتواند حداقل بخشی از آن اموال را توقیف کند.

وی با بیان اینکه در مقایسه، مطالبه حق از طریق اجرای ثبت از این امتیازات بهره‌مند نیست، بیان کرد: اما امتیاز دیگری که این روش می‌تواند به دنبال داشته باشد این است که تشریفات رسیدگی و جریان دادرسی آن کوتاه‌تر بوده و در واقع زوجه راحت‌تر می‌تواند به طلب خود برسد، مشروط بر اینکه اموال و دارایی‌های قابل دسترسی وجود داشته باشد.

این کارشناس مسائل حقوقی خاطرنشان کرد: مساله مهم این است که زوجه در انتخاب یکی از این دو روش مختار بود تا اینکه بند "ب" ماده ۱۱۳ قانون برنامه ششم توسعه، حال با این هدف که اعتبار اسناد رسمی تقویت پیدا کند، دارنده سند رسمی را مکلف کرد که این سیر را باید به صورت طولی طی کند. یعنی اگر می‌خواهد طلب خود را وصول کند ناگزیر است اول به دواير اجرایی ثبت مراجعه کند، اگر ظرف دو ماه نتوانست مالی را شناسایی و معرفی کند و بعد از

شناسایی و معرفی طرف شش ماه از تاریخ توقیف، امکان وصول عملی به مال خود را پیدا نکرد، در این صورت از پیگیری پرونده اجرایی انصراف دهد و پرونده قضایی را از صفر شروع کند.

آذربایجانی اضافه کرد: قوه قضاییه هم در راستای عملیاتی کردن همان ماده ۱۱۳ قانون برنامه ششم توسعه و با یک هدف بزرگتر که کاهش آمار زندانیان باشد، اخیراً بخشنامه ای را صادر کرد و در واقع همین تقدم و تاخر طولی را الزام کرد. یعنی خانم ها برای مطالبه مهریه شان ابتدائاً ناگزیرند به دوایر اجرای ثبت مراجعه کنند، اگر ظرف دو ماه نتوانند مالی توقیف کنند یا ظرف شش ماه بعد از توقیف نتوانند به معنای واقعی مال را ضبط کنند، این حق را دارند که یا پرونده اجرایی را همچنان ادامه دهند و یا از آن پرونده انصراف دهند و در مراجع قضایی پرونده شان را شروع کنند.

این عضو هیات علمی دانشگاه اظهار کرد: این بخشنامه هر چند در ظاهر منجر به تقویت اعتبار اسناد رسمی است و منجر به کاهش تعداد زندانیان می شود، دو نقطه ضعف دارد: نقطه ضعف اول این است آن امتیازی که زوجه برای طرح دعوا در محل اقامت خودش داشت را ابتدائاً زوجه در مراجعه ثبتی از دست می دهد و نقطه ضعف مهم تر این است که در فاصله پیگیری های اجرایی که شاید حدود ۸ تا ۹ ماه از شروع تا شروع اقدام قضایی بعدی طول بکشد، معمولاً زوجی که مستنکف از پرداخت دین است، اموال و دارایی هایش را مخفی کرده و به نام دیگران منتقل می کند و عملاً دسترسی زوجه به طلب اش و محکوم به را بسیار سخت می کند.

در این بخشنامه آمده است: درخصوص شناسایی و توقیف اموال مدیون (زوج) در عقدنامه به عنوان یک سند لازم الاجرا در مواردی که زوجه دادخواست مطالبه مهریه ارایه می دهد، لازم است بدو به اداره ثبت اسناد و املاک مراجعه کند تا با توقیف دارایی زوج بتواند حقوق شرعی و قانونی خود را به عنوان مهریه دریافت کند. ثبت اسناد و املاک در صورت عدم حصول نتیجه در شناسایی و توقیف اموال مدیون پس از گذشت شش ماه از زمان درخواست اجراییه، گواهی برای محاکم قضایی صادر می کند. با عنایت به وضعیت مالی مدیون (زوج) موضوع خواسته زوجه بررسی و حکم مناسب صادر می شود.

با توجه به اینکه بازداشت محکومین مالی، یک امر استثنایی بوده که در واقع اجرای حکم تلقی نمی شود و صرفاً یک اقدام تأمینی در جهت الزام محکوم علیه به پرداخت است، آن هم در صورت احراز و اثبات ملات مالی محکوم علیه و امتناع وی از پرداخت محکوم به و از طرفی حضور محکومین مهریه در زندان نه تنها تأثیری در الزام آن ها به پرداخت بدهی آن ها نداشته، بلکه اثرات و تبعات سوء دیگری نیز به دنبال خواهد داشت. به منظور کاهش اطلاع دادرسی و ورودی پرونده به محاکم و نیز کاهش جمعیت کیفری زندان ها، با توجه به ماده ۷ قانون نحوه اجرای محکومیت^{shy&} های مالی و مادتهای ۱۸ و ۱۹ دستورالعمل ساماندهی و کاهش جمعیت کیفری زندان ها و بخشنامه شماره ۱۰۰/۳۴۸۵۹/۹۰۰ مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۲۲ ریاست محترم وقت قوه قضاییه و تأکیدات اخیر ریاست معزز قوه قضاییه و همچنین، فحوائ بند (ب) ماده ۱۱۳ قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که مقرر دارد: مفاد اسناد رسمی لازم الاجرا از طریق ادارات اجرای مفاد اسناد رسمی لازم الاجرای سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اجرای می شوند. ادارات مذکور مکلفند بلافاصله پس از تقاضای اجراییه نسبت به شناسایی و توقیف اموال مدیون اقدام کنند.

چنانچه مرجع مذکور نتواند ظرف مدت دو ماه از تقاضای اجرا، نسبت به شناسایی و توقیف اموال متعهد سند، یا ظرف مدت شش ماه نسبت به اجرای مفاد سند اقدام کند، متعهد سند می تواند با انصراف از اجرای مفاد سند به محاکم دادگستری رجوع کند.

به منظور اتخاذ رویه واحد و مدیریت صحیح قضایی پرونده های مهریه، تمامی واحد های قضایی زیرمجموعه دادگستری های سراسر کشور باید به این ترتیب اقدام کنند:

۱- پذیرش دعاوی مطالبه مهریه قبل از صدور گواهی موضوع بند (ب) ماده ۱۱۳ قانون برنامه ششم توسعه خودداری کنند.

۲- واحد های اجرای احکام مدنی (اعم از محاکم و مراکز حل اختلاف) در جریان اجرای احکام پرونده های مهریه، صرفاً از طریق شناسایی اموال محکوم علیه (مکاتبه با مراجع ثبتی، راهور، بانک ها و...) اقدام کنند و ترتیبی اتخاذ شود که منتهی به جلب و بازداشت محکوم علیه نشود.

۳- درخصوص نیابت های واصله از خارج استان، وفق بند (ب) قانون مارالذکر اقدام کند و چنانچه نتیجه ای حاصل نشد

پرونده های نیابتی بدون اقدام در خصوص جلب و بازداشت محکومه علیه به مرجع معطی نیابت اعاده شود.
روسای کل دادگستری ها استان ها مسوول نظارت بر حسن اجرای این بخشنامه هستند.